

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Lukášem Hlouchem, Ph.D. ve věci

žalobce: **M. E. S.**
státní příslušnost T. r.
t. č. bytem X

zastoupen **Mgr. Martina Šamlotová, advokátka**
sídlem Milady Horákové 1957/13, 602 00 Brno

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra České republiky**
poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 7. 2023, č. j. OAM-692/ZA-ZA11-K09-2023,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 7. 2023, č. j. OAM-692/ZA-ZA11-K09-2023, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **je povinen** uhradit žalobci na náhradě nákladů řízení částku ve výši **8228 Kč**, a to ve lhůtě do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám Mgr. Martiny Šamlotové, advokátky, sídlem Milady Horákové 1957/13, Brno.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobou podanou ke Krajskému soudu v Brně (dále též „krajský soud“) brojil žalobce proti shora citovanému rozhodnutí žalovaného (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým žalovaný jeho žádost o udělení mezinárodní ochrany posoudil jako nepřipustnou podle § 10a odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), a řízení o udělení mezinárodní ochrany podle § 25 písm. i) zákona o azylu zastavil.

II. Napadené rozhodnutí

2. V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný shrnul informace sdělené žalobcem v řízení o udělení mezinárodní ochrany. V průběhu správního řízení žalovaný zjistil, že se v případě žalobce jedná již o jeho druhou žádost o udělení mezinárodní ochrany v ČR; poprvé žalobce o mezinárodní ochranu neúspěšně žádal dne 26. 2. 2023. Nyní žalobce požádal o mezinárodní ochranu znovu s ohledem na nově nastalé skutečnosti ve svém azylovém příběhu.
3. Z napadeného rozhodnutí vyplývá, že žalovaný při posouzení žádosti o udělení mezinárodní ochrany vycházel především z výpovědí žalobce učiněných ve správním řízení a z informací, jež žalovaný shromáždil ohledně politické a bezpečnostní situace a stavu dodržování lidských práv v Turecku. K dotazu žalovaného, zda si žalobce před vydáním rozhodnutí přeje vyjádřit se k podkladům rozhodnutí, se žalobce v záznamu o poskytnutí údajů k žádosti o udělení mezinárodní ochrany ze dne 30. 5. 2023 svého práva dle § 36 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř.“), výslovně vzdal, a proto žalovaný od tohoto jeho procesního práva upustil.
4. Žalovaný posoudil důvody současné žádosti o udělení mezinárodní ochrany a tyto následně porovnal s tvrzeními, která žalobce učinil v rámci předchozího řízení o udělení mezinárodní ochrany. Dospěl přitom k závěru, že žalobce v rámci opakované žádosti uvedl stejné motivy svého odchodu z vlasti a neochoty se do Turecka vrátit, jako uváděl v průběhu řízení o jeho první žádosti, tj. problémy, kterým měl ve vlasti čelit kvůli své kurdské národnosti. Konkrétně se jednalo o potíže s nalezením zaměstnání, četné kontroly a fyzické útoky ze strany policie a problémy s rodinou dívky, která mu z důvodu jeho příslušnosti ke kurdské menšině nechtěla povolit uzavření sňatku. Tyto nové skutečnosti spočívající v ojedinělé telefonické výhrůžce ze strany soukromé osoby (otce jeho dívky) se netýkají změny situace v zemi původu, důvodů odchodu žalobce z vlasti, prezentovaných problémů, které měl ve vlasti mít, ani důvodů, pro něž by měl mít jakékoliv obavy v případě svého návratu zpět do země původu. Současně žalovaný na základě podkladů o aktuální situaci v Turecku nezjistil, že by od meritorního posouzení předchozí žádosti v Turecku došlo ke změnám, jež by mohly představovat novou skutečnost ve smyslu § 11a odst. 1 písm. b) zákona o azylu.
5. Žalovaný tudíž dovedl naplnění podmínek ve smyslu § 10a odst. 1 písm. e) zákona o azylu a opakovanou žádost žalobce posoudil jako nepřipustnou, pročez řízení o udělení mezinárodní ochrany podle § 25 písm. i) zákona o azylu zastavil.

III. Žaloba

6. V žalobě žalobce namítal, že jej žalovaný zkrátil na jeho právu na spravedlivý proces, neboť mu neumožnil, aby se seznámil a vyjádřil se k podkladům pro vydání rozhodnutí podle § 36 odst. 3 s. ř.

7. Pokud žalovaný v napadeném rozhodnutí uvedl, že se žalobce svého práva vzdal, žalobce proti tomu namítl, že je osobou práva neznalou a nebylo mu dostatečně vysvětleno, co znamená seznámit se s podklady pro vydání rozhodnutí, ani to, že se jedná o úkon, kdy ještě sám může předložit další důkazní prostředky. Je zcela zřejmé, že žalobce jakožto cizinec nemůže rozumět té části správního řízení, v níž má ještě poslední možnost doplnit dokazování a seznámit se se všemi zprávami, které žalovaný k jeho případu nashromáždil, a vyjádřit se k nim. Žalobce má za to, že žalovaný svým postupem porušil poučovací povinnost plynoucí z § 4 odst. 2 s. ř. Na podporu své argumentace žalobce odkázal na právní názor vyslovený Krajským soudem v Brně v rozsudku ze dne 17. 5. 2023, č. j. 41 Az 4/2023-58.
8. S ohledem na namítané procesní pochybení žalovaného žalobce krajskému soudu navrhl, aby napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Žalobce taktéž požaduje nahradit náklady soudního řízení.

IV. Vyjádření žalovaného

9. Ve svém vyjádření ze dne 13. 9. 2023 žalovaný popřel oprávněnost žalobních námitek, neboť neprokazují, že by měl porušit některá z ustanovení s. ř. či zákona o azylu a následně vydat nezákonné rozhodnutí. Ve vztahu k namítanému porušení práva na vyjádření se k podkladům rozhodnutí pak žalovaný připomněl, že se žalobce dne 30. 5. 2023 do záznamu o poskytnutí údajů k žádosti o udělení mezinárodní ochrany práva vyjádřit se osobně k podkladům pro vydání rozhodnutí výslovně vzdal se slovy: „*Nechci se seznámit. Vzdávám se práva na vyjádření se k podkladům rozhodnutí*“. Žalovaný tedy nevyzval žalobce k realizaci tohoto procesního práva, neboť žalobce poučil o možnosti se k podkladům rozhodnutí vyjádřit. Nelze mu klást k tíži, že zkrátil žalobce na jeho právu na spravedlivý proces, pokud žalobce toto své právo definitivně odmítl. Navíc žalobce záznam o poskytnutí údajů k žádosti vlastnoručně a bez připomínek podepsal. Pokud by měl sebemenší problém s porozuměním, mohl požádat o přetlumočení protokolu, nehledě na to, že žalobce už tento krok jednou absolvoval, když poprvé žádal o mezinárodní ochranu.
10. Jelikož žalovaný při vydání napadeného rozhodnutí postupoval v souladu se zákonem, navrhl, aby krajský soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

V. Správní spis

11. Správní spis sestává zejména ze záznamu o poskytnutí údajů k žádosti o mezinárodní ochranu ze dne 30. 5. 2023, v němž se žalobce mj. vzdal práva na vyjádření se k podkladům rozhodnutí. Ve správním spisu je rovněž založena kopie občanského průkazu státního příslušníka Turecké republiky č. 10379138518. Stejně tak správní spis obsahuje i rozhodnutí žalovaného o původní žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany ze dne 28. 3. 2023, č. j. OAM-171/ZA-ZA11-ZA19-2023.
12. Pro účely posouzení aktuální bezpečnostní a politické situace v Turecku a vydání napadeného rozhodnutí zařadil žalovaný dne 18. 7. 2023 do správního spisu následující podklady: Informaci OAMP: Turecko: Bezpečnostní a politická situace v zemi ze dne 8. 7. 2022, Informaci OAMP: Zemětřesení v Turecku ze dne 3. 4. 2023, Informaci Mezinárodní organizace pro migraci (IOM): Turecko: Přehled údajů o zemi za rok 2022 ze dne 23. 2. 2023, Informaci Ministerstva zahraničních věcí ČR ze dne 30. 9. 2022, č. j. 125094-8/2022-LPTP, k č. j. MV-39234-6/OAM-2022: Turečtí občané kurdského

původu a Informaci Ministerstva zahraničních věcí ČR ze dne 16. 3. 2022, č. j. 103966-6/2022-LPTP, k č. j. MV-39234-1/OAM-2022.

13. Na podkladu citovaných dokumentů vydal žalovaný napadené rozhodnutí, které je v současné době předmětem soudního přezkumu.

VI. Posouzení věci krajským soudem

14. Krajský soud předně posuzoval, zda byly splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že žaloba byla podána osobou oprávněnou [§ 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“)] a ve lhůtě podle § 32 odst. 1 zákona o azylu.
15. Soud ve věci rozhodl v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. bez nařízení ústního jednání, neboť účastníci řízení s tímto postupem souhlasili (nevyjádřili výslovný nesouhlas s tímto postupem) a krajský soud nepovažoval ústní projednání věci za nezbytné.
16. V souladu s § 75 odst. 2 s. ř. s. přezkoumal krajský soud napadené rozhodnutí žalovaného v mezích žalobních bodů. Při posuzování věci soud přihlédl rovněž k čl. 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (tzv. procedurální směrnice).
17. Žaloba je **důvodná**.
18. Žalobou, jež obsahovala pouze jediný žalobní bod, brojil žalobce proti zákonnosti procesního postupu žalovaného při aplikaci ustanovení § 36 odst. 3 s.ř. ve vazbě na vzdání se práva seznámit se s podklady pro rozhodnutí již při sdělení údajů k žádosti o udělení mezinárodní ochrany.
19. Stěžejním v posuzované věci je ustanovení § 36 odst. 3 s. ř., jež normuje, že: „*Nestanoví-li zákon jinak, musí být účastníkům před vydáním rozhodnutí ve věci dána možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí; to se netýká žadatele, pokud se jeho žádosti v plném rozsahu vyhovuje, a účastníka, který se práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí vzdal [...].*“ Smyslem a účelem citovaného ustanovení je poskytnout účastníku řízení skutková zjištění správního orgánu, aby mohl případně poukázat na jejich nesprávnost či mohl stávající podkladový materiál doplnit o další, z jeho pohledu pro vydání konečného rozhodnutí nezbytné, podklady (srov. k tomu např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 11. 2003, č. j. 7 A 112/2002-36, či ze dne 17. 12. 2003, č. j. 5 A 152/2002-41; rozhodnutí jsou dostupná na www.nssoud.cz). Případné porušení tohoto svou povahou stěžejního procesního práva pak představuje významné a jen obtížně napravitelné procesní pochybení, které zpravidla vždy zakládá nezákonnost správního rozhodnutí (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 6. 2003, č. j. 7 A 130/2002-28). Judikatura správních soudů dále dovodila, že právo podle § 36 odst. 3 s. ř. je třeba realizovat i v případě, kdy je zcela evidentní, že žádosti nebude možné vyhovět (srov. zde např. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 23. 7. 2012, č. j. 10 A 70/2012-41).
20. Právo být seznámen s podklady a vyjádřit se k nim se neuplatní v případě, pokud se účastník řízení tohoto práva vzdal. Možností žadatele o mezinárodní ochranu vzdát se práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí o žádosti o udělení mezinárodní ochrany se krajský soud velmi podrobně zabýval ve svém recentním rozsudku ze dne 17. 5. 2023, č.

- j. 41 Az 4/2023-58, přičemž v něm vyslovené právní závěry soud považuje za věcně správné přesvědčivé. Proto z nich krajský soud vycházel i v nyní posuzované věci.
21. V citovaném rozsudku krajský soud vyjádřil dvě základní podmínky, při jejichž kumulativním splnění bude projev vůle žadatele o mezinárodní ochranu, jímž se vzdává práva dle § 36 odst. 3 s. ř., způsobilý vyvolat požadované právní účinky.
 22. Pro účinné vzdání se práva podle § 36 odst. 3 s. ř. v azylovém řízení je v první řadě zapotřebí, aby v době, kdy se žadatel o mezinárodní ochranu svého práva na vyjádření se k podkladům rozhodnutí vzdal, shromážděné podklady skutečně existovaly. Jinými slovy, je nezbytné, aby v době projevu vůle žadatele, jímž se vzdává práva ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř., správní orgán veškeré podklady, z nichž hodlá při svém rozhodování vycházet, již nashromáždil a v souladu se zásadou písemnosti správního řízení je zařadil do správního spisu (*quod non est in actis, non est in mundo*). Krajský soud v tomto ohledu dospěl k názoru, že by nebylo vůči právu vyjádřit se k podkladům pro rozhodnutí přiměřené, pokud by se ho mohl žadatel vzdát, aniž by svými argumenty mohl ovlivnit rozhodování správního orgánu ve smyslu čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.
 23. Druhou nezbytnou podmínkou je, aby byl žadatel o mezinárodní ochranu o dopadech vzdání se práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí náležitě informován. Nelze pominout, že žadatel je osobou, která se vyskytuje pro ni v neznámém prostředí, neovládá český jazyk a neorientuje se v českém právu. Proto je třeba, aby poučení správního orgánu o tom, že se žadatel může práva podle § 36 odst. 3 s. ř. vzdát, bylo učiněno dostatečně podrobně a zároveň ve vztahu k žadateli jednoznačně a srozumitelně. Pouhá citace textu právního předpisu není v tomto ohledu dostačující. Správní orgán musí žadateli vysvětlit, že pokud se svého práva vyjádřit se k podkladům vzdá, nebude již v rámci správního řízení moci obsah shromážděných podkladů zpochybňovat, upozorňovat na v nich obsažené nepřesnosti ani namítat chybějící informace týkající se důvodů žádosti. Jen za těchto okolností se pak žadatel může svého práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí vzdát informovaně a s vědomím všech procesních důsledků.
 24. Krajský soud aplikoval shora uvedená kritéria i v nyní řešené věci a shledal námitku žalobce důvodnou. V posuzované věci totiž žalovaný nesplnil ani jednu z vymezených podmínek.
 25. V první řadě zdejší soud posuzoval, zda v okamžiku projevu vůle žalobce, jímž se svého práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí vzdal, stihl žalovaný nashromáždít a do správního spisu řádně založit veškeré podklady tak, aby se s nimi žalobce mohl seznámit. Krajský soud dospěl k závěru, že nikoliv. Žalobce se práva podle § 36 odst. 3 s. ř. vzdal prohlášením do záznamu o poskytnutí údajů k žádosti o mezinárodní ochranu dne 30. 5. 2023. Ze soupisu spisového materiálu (tzv. spisového přehledu) ze dne 22. 8. 2023 však krajský soud zjistil, že informace o zemi původu, z nichž žalovaný vycházel při posuzování toho, zda v Turecku došlo od podání předchozí žádosti žalobce o mezinárodní ochranu k novým skutečnostem ve smyslu zákona o azylu, byly do správního spisu zařazeny až dne 18. 7. 2023. Tedy více než měsíc a půl poté, co se žalobce svého práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí vzdal. Z časového hlediska bylo tudíž vzdání se práva podle § 36 odst. 3 s. ř. již v rámci pohovoru k poskytnutí údajů k žádosti o udělení mezinárodní ochrany předčasné. Jelikož žádá ze zpráv popisujících aktuální bezpečnostní a politické poměry v Turecku nebyla žalobci v okamžiku, kdy se svého práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí vzdal, přístupná (všechny zprávy sice v té

době již existovaly, nicméně nebyly zařazeny do správního spisu), neměl žalobce reálnou možnost se s jejich obsahem seznámit a ani na ně v případě potřeby adekvátním způsobem zareagovat.

26. Krajský soud tedy uzavírá, že první podmínka (tj. existence shromážděných podkladů v době vzdání se práva podle § 36 odst. 3 s. ř.) v řešené věci naplněna nebyla.
27. K témuž závěru pak krajský soud dospěl rovněž v případě podmínky náležitého poučení žalobce o dopadech jeho úkonu, jímž se vzdává práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí. Z dotazu žalovaného, zda se žalobce svého práva dle § 36 odst. 3 s. ř. vzdává, je patrné, že žalobce o účincích vzdání se práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí nikterak nepoučil. Naopak žalobci pouze sdělil, že má ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. právo, aby se před vydáním rozhodnutí k podkladům rozhodnutí vyjádřil, a jen v obecné rovině uvedl, z jakých podkladů hodlá při posuzování žádosti žalobce vycházet. Takové sdělení nelze s ohledem na okolnosti projednávané věci (zejména skutečnost, že je žalobce osobou cizí státní příslušnosti neznalou českého jazyka a právního řádu), jakož i význam institutu vzdání se práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí považovat za dostačující. Žalobci se nedostalo žádné poučení v tom směru, že pokud se práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí vzdá, nebude moci již až do vydání rozhodnutí ve věci na shromážděné podklady žádným způsobem reagovat, resp. jeho případné výtky vůči podkladům rozhodnutí již nebudou mít právní účinky. Právě v důsledku absentujícího poučení si pak žalobce nemohl být vědom toho, že v případě kladné odpovědi definitivně přijde o možnost rozporovat úplnost a správnost údajů obsažených v podkladech, tyto s ohledem na mu známé okolnosti účinně zpochybňovat či doplňovat shromážděné podklady o chybějící poznatky. Žalovaný proto pochybil, pokud žalobci v základních rysech a úměrně jeho cizineckému statusu neobjasnil význam a podstatu práva podle § 36 odst. 3 s. ř. ani mu dostatečně nevysvětlil procesní důsledky tohoto kroku.
28. Lze shrnout, že žalovaný nesplnil ani druhou podmínku, podle které je třeba, aby v okamžiku, kdy se žalobce svého práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí vzdává, byl plně srozuměn s následky takového jednání. Postup žalovaného shledal krajský soud v rozporu jak s ustanovením § 4 odst. 2 s. ř., tak i s ustanovením § 36 odst. 3 s. ř.

VII. Závěr a náklady řízení

29. Po důkladném přezkumu napadeného rozhodnutí, resp. řízení, které jeho vydání předcházelo, zjistil soud v procesním postupu žalovaného vady mající vliv na zákonnost jeho rozhodnutí. Jelikož v řešené věci žalovaný porušil procesní právo žalobce podle § 36 odst. 3 s. ř., krajský soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení (výrok I.).
30. V dalším řízení je žalovaný vázán právním názorem vyjádřeným v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). V dalším řízení o druhé žádosti o udělení mezinárodní ochrany je tedy žalovaný povinen odhlédnout od sdělení žalobce, kterým se svého práva k vyjádření se k podkladům rozhodnutí vzdal, neboť toto nemá v daném případě právní účinky. V navazujícím řízení je potřeba vyzvat žalobce, aby se seznámil s podklady rozhodnutí, které žalovaný nashromáždil, a následně se k nim vyjádřil. Nic nebrání žalovanému v tom, aby ve výzvě podle § 36 odst. 3 s. ř. poučil žalobce o tom, že se může práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí vzdát. Poučením však musí žalobci jednoznačně, logicky a

srozumitelně vysvětlit podstatné důsledky tohoto procesního úkonu, zejména mu musí jasně vysvětlit, že po vzdání se práva vyjádřit se k podkladům již nebude moci vůči podkladům rozhodnutí nic dodat, resp. nebude znát obsah správního spisu před vydáním rozhodnutí, ani na něj jakkoliv reagovat. Teprve pokud se žalobce k podkladům rozhodnutí vyjádří (příp. právo vyjádřit se k podkladům rozhodnutí nevyužije) či se tohoto svého práva informovaně vzdá, může žalovaný ve věci opětovně rozhodnout.

31. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl na věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V dané věci byl žalobce úspěšný, a proto má právo na náhradu nákladů řízení. Ze soudního spisu soud zjistil, že žalobci vznikly náklady řízení spočívající v odměně a náhradě hotových výdajů právní zástupkyně (advokátky). Ta ve věci prokazatelně učinila dva úkony právní služby ve smyslu vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu). Konkrétně šlo o přípravu a převzetí právního zastoupení (§ 11 odst. 1 písm. a) advokátního tarifu] a písemné podání ve věci samé – žalobu (§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu]. Za jeden úkon právní služby náleží dle § 7 bodu 5 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu odměna ve výši 3 100 Kč. Současně zástupkyni žalobce náleží dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč za každý úkon právní služby. Celkem tedy za zastupování žalobce náleží odměna ve výši 6 800 Kč. Jelikož zástupkyně žalobce je plátcem DPH, navýšil soud výslednou částku o tuto daň. Celkem náleží žalobci na náhradě nákladů řízení 8228 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení přímo u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 31. října 2023

JUDr. Lukáš Hlouch, Ph.D., v.r.
samosoudce